

Přeloženo z německého originálu povídky Der Mönch, která je součástí knihy „Erzählungen und Fantasiestücke“ od Ludwiga Bechsteina, vydané v roce 1831 ve Stuttgartu. Ludwig Bewchstein byl německý sběratel pohádek a pověstí. Narodil se v roce 1801 ve Výmaru jako nemanželský syn Johanny Karoliny Dorothey Bechsteinové a francouzského důstojníka Louise Huberta Dupontreau. Za svého života sbíral pohádky a pověsti, napsal spoustu novel, balad, romanci, románů i básnických sbírek. Zemřel v roce 1860 v Meiningenu.

O tom, že spisovatel náš kraj zřejmě nikdy nenavštívil, svědčí smyšlené údaje v povídce, např. jména převora a mnichů, název vesnice Roth-Lhotka, umístění kláštera na vysoké skále (připomíná to Valdek na skále u Malé Visky), protékající říčka Otawa, křestní jméno ženicha Slawik a jiné. Navíc jsem se pokusil o doslovný překlad, který mnohdy působí těžkopádně.

Rozhodně zajímavý údaj jsem ale našel v článku Pavla Zahradníka „Stavební a historický vývoj kláštera řádu augustiniánů poustevníků ve Svaté Dobrotivé“, kde je uvedeno: „Pro řeholníky nejdůležitější událostí roku 1677 však jistě bylo objevení ostatků svaté Dobrotivé. Přišel sem tehdy z Prahy bratr Josef Dementin, laik, Belgičan“, konventuál od sv. Tomáše. Dostí nápadná shoda jména s jedním z hrdinů povídky, mnichem Dezelinem.

Der Mönch - MNICH

Dva dlouholetí přátelé, soudní zapisovatel Weimann a malíř-krajinář Selig si udělali výlet do Čech, rodiště prvně jmenovaného. Bylo to malířovo dávné přání, procestovat zemi, na kterou měl z dětství tolik vzpomínek, zemi plnou pověstí, zámků, klášterů a zřícenin hradů. A jeho přítel, který měl velký smysl pro krásy krajiny, souhlasil a byl rád, že se malířovo přání vyplní. Navíc chtěl malíř poznat i život lidu – tváře starců, mladé matky, žebráky, popíjející chlapce, zlobivé děti a to vše přenést do svého skicáře. Žádný malíř krajinář přeci nemůže své obrazy vytvářet bez podoby života obyvatel, pro danou zemi typickými.

To vše se honilo malíři hlavou, když se oba poutníci blížili do vesnice Hořovice, do které již předtím proudily ze všech stran davy vesničanů. Byl zde totiž místní církevní svátek, který v průvodu každý radostně prožíval. Před obrazy madony, zasypanými květy, se konaly pobožnosti. Z kostela proudilo množství lidí, vlály prapory, zvonily zvony, z chůru byly slyšet chlapecké hlasy. Klečící věřící zpívali, tiché modlitby se nesly ze stovek a stovek hrdel. Krásně zpracovaný mramorový obraz patrona kostela byl nesen v procesí ke kostelu., následovali mniši a kněží, na závěr duchovní s jeho ctihodností děkanem, ke kterému se připojovali muži a ženy. Panovalo důstojné ticho, dav, který zaplnil celé náměstí, mlčel. Započaly slavnostní zpěvy.

Svatostánek nepojmul množství všech zbožných lidí, mnozí stáli namačkáni ve dveřích. Přátelé se se proto obrátili k hostinci, který se již hemžil lidmi. Na volné prostranství, mezi kostelem a hostincem rozložili prodejci své stánky - s ručně vyráběnými šperky, prsteny a náušnicemi, pestrými skleněnými perlami a skleněnými granáty, blýskavými hřebeny, náramky a krajkami. Co ale bylo obzvláště veselým vesničankám milé, byla nabídka velkých a pestrých obrazů se sytými barvami a hrubými dřevoryty, představujícími svaté a jejich utrpení. Dále pak knížečky s legendami, povídání o zázracích, amulety, destičky s vytištěnými pověrami za pár feniků. To vše se ve stáncích nabízelo pro věřící daleko více, nežli nějaké potraviny.

Sotva však bylo procesí pryč, přešlo ticho opět do hlasitého hučení, to pak do volání a křiku. Ti, co se před chvílí ukazovali jako hluboce věřící, vrátili se opět ke svému slovníku a ukazovali své vášně. Z oken hostince si Selig rychle naskicoval více obrázků originálních obličejů a postav, zatímco jeho kamarád těkal pohledem sem a tam, hledajíc pro přítele ještě více zajímavých námětů v pohybujícím se množství lidí.

Jakmile se oba osvěžili jídlem a pitím, pokračovali ve své cestě, která je vedla okolo oblíbeného místo lidových zábav. Bylo to spletenými větvemi obklopené prostranství, přátelé měli problém se skrz něj dostat. Pod jednou prastarou lípou byla země pokryta fošnami, vytvářejícími rovnou plochu, na které se otáčely tancechtivé páry, doprovázené hudbou několika nástrojů. Vzduch se plnil zvuky smějících se děvčat a křikem opilých

chlapců. Zvuky flašinetu ostře řezaly do uší, zatímco z druhé strany bylo slyšet monotónní tóny bubnu a píšťaly jednoho bývalého obyvatele polských lesů a i dětský křik, který často přehlušil tóny instrumentů.

Přátelé si pomalu razili cestu omračujícím hlukem, brzy ale museli zastavit, neboť se nemohli protlačit davem, převážně mužů a žen, kteří vytvořili neproniknutelný kruh okolo slepého žebračka, který hrál na dudy, doprovázen otrhaným chlapcem, kteří těšili přihlížející rychle improvizovanými písněmi. Takových zpěváků se v Čechách najde mnoho, každá příhoda, veselá, smutná nebo zcela obyčejná dává látku pro písničku, ale brzy je zapomenuta.

Proti své vůli byli oba poutníci vtlačeni do kruhu, který se utvořil okolo slepého zpěváka, a tiše naslouchali písni, která byla sice zpívána v jazyku této země, ale díky překladu několika mužů jí rozuměli. Slepec zpíval:

„Co nese, co nese ten slepý muž ve svém vaku?

Posvícení pro vás přináší slepý muž ve svém vaku!

Ó věnujte něco slepci!

A co nám chce, co nám chce ten slepý muž ještě dále přinést?

Ten slepec vám teď chce tak dobře jak jen umí, zazpívat písničku!

Tak věnujte něco chudému slepci!

Tiše stál okolostojící dav. Všichni poslouchali, aby neztratili ani slovo z písně, která by měla přijít. A slova zněla:

Mladý zamilovaný páreček šel společně do lesa.

mladý pár se objímal v zářících plamenech lásky.

tu přichází cestou ze Svaté Dobrotivé zbožný otec,

zdraví ona, zdraví on vysoce postaveného pátera.

Kde se tu berete - zeptal se a přísně se na ně podíval.

A oba nic neříkali, neodvážili se promluvit.

Otočili se na své procházce, zůstali ochráněni před hříchem.

O-vezměte si k srdci, co vám zpívám

a darujte něco chudému slepci!

Zpěvák přijal bohaté dary, okruh naslouchajících se rozšířil, přátelé se uvolnili z tlačence a volněji dýchali. „Věř mi“, vzal si Weimann slovo, „ze všech těchto lidí nepochybuje nikdo o pravdivosti toho, co slepec zpíval a všichni věří že se tenhle jednoduchý příběh skutečně stal. Těmhle lidem je všechno ku zpěvu“.

„To všechno by mohlo ale ukazovat na poetický charakter lidu“ odpověděl malíř „ne všude se to najde v takovém měřítku. V mé zemi by mu každý dal rád nějaký dárek, ale ne proto, aby zpíval, ale aby mlčel“.

„Mnozí dojdou daleko ve svém náboženském nadšení“ pokračoval Weimann, „lepší ale jsou vždy pevné smysly s vážností a neoblomností směřovat na to, co on sám poznal jako správné a dobré a blahodárné, než každá lež, která nechá vše běžet v poklidu pohodlí, tak jak to je, která nemá sílu trestat, nýbrž přes vše přenést plášť lásky. Kristus vyháněl překupníky s odpustky z chrámu a ničil jejich stoly, ostře je napomínal. Jinak by určitě zůstali sedět, a přesto byl nejšlechetnější, nejhodnější člověk. Nic neškodí náboženství víc nežli nerozhodnost.“

Malíř si ponechal poslední slova, která měl na jazyku, pro sebe, aby přítele příliš nerozzlobil. Oba během rozhovoru ušli pěkný kus cesty a před nimi se v určité vzdálenosti na jedné hoře ukázal klášter St. Benigna.

Velkolepá budova se svými věžemi a mnohými okny ležela před nimi a ovládala krajinu. Hora, na které klášter stál, byla strmá a skalnatá, porostlá křovím a ojedinělými jedlemi. Oba přátelé měli již před cestou v plánu klášter navštívit. Trochu si odpočinuli a pozorovali romantické okolí. Selig se ohlížel po nějakém místě, odkud by mohl budovu co nejlépe namalovat.

„K čemu jsou v dnešní době ještě kláštery?“ zeptal se svého kamaráda, aby znovu navázal na rozhovor. „Nejsou pro stát nepotřebnou zátěží?“ „Žádná zátěž a ne zbytečná“, odporoval Weimann. „zastaralá výtka závislosti a lenosti se našich klášterních duchovních netýká, žijí v prospěšné činnosti – kážou v rozličných kostelech, které spadají do farnosti, opatřují bohoslužebné potřeby, mimo to se oddávají vědecké práci, pěstují léčivé byliny, vyučují mladé lidi a vynikají příkladným způsobem života“.

„Neměj mi za zlé, milý Weimanne“, řekl mladý malíř, „já vůbec nepochybuji o pravdivosti tvých slov, já sám ale prospěšnosti těchto zbožných otců zcela věřím. Takový kazatel u mne zůstává oddaným služebníkem - vždy je kostelu, kde má učit a vychovávat, z kláštera jen propůjčen. A lidé ve farnosti si ho oblíbí, zvyknou si na něj. Jen přijď mezi ně a dívej se, s jakou pozorností a láskou mluví sedláci o svém faráři, když se ten ukazuje jako jejich oddaný pastýř, který se stará o jejich duchovní péči a kteří se mu svěřují při zpovědi“.

„Člověk by si myslel, že směřuješ s plnými plachtami proti farnosti, jak nadšeně o tom mluvíš“, opáčil Selig. „My máme také faráře a já ti přidám poslední důkaz - ti páteři jsou přeci tady, nemůžou se zahnat, a navíc je přeci lepší poslouchat slovo boží, než kdyby byli uvězněni v klášterních zdech, od rána do večera nic nedělali, jen se modlili, odpočívali a jedli.“

„Mohli by si tito páteři všechnu chválu zasloužit“, souhlasil malíř, „ale kláštery nemůžou být nic víc. Jsou to jeskyně neřesti, brlohy zla, hnízda drůbeže, která se bojí dne. Modli se a pracuj, říká přísloví, a to může být dodrženo jen v počestném životě. Kolik neštěstí a pohrom země viděla, kolik krve vypila, ale nikdy to nebyly kláštery. V kláštorech byla vysezena baziliščí vejce každého hanebného činu, z klášterů se plazily zrady a královské vraždy, z klášterů planuly krvavé rudé pochodně, z klášterů byla zaseta dračí setba jedu do srdcí mocných, v kláštorech se skrývají všechny ohavné neřesti, krvesmilstvo, lež, zrada, úskoky, lakomství, opilství, hanobení boha a každodenní rouhání“.

„Vynášíš trumfy příliš brzy“ odpověděl mírně Reimann, „mícháš dohromady všechno, co se kdy tam nebo tam stalo. Svaluješ na kláštery, co se mohlo stát. Popisuješ je podle hrůzostrašných popisů klášterních a rytířských románových spisovatelů. Tvoje znalost klášterů vychází jenom z takových knih. Ne, kláštery byly založeny k užitku, jak je ti jistě známo. Byly to dílny píle, chrámy vědy, ve kterých se nalézaly poklady staré literatury, věnovaly se umění, podporovaly umělce, mnohé překrásné obrazy by nikdy nevznikly bez jejich pobídky, měli bychom mnohem méně starých klasiků“.

[Rozprava obou přátel pokračuje ještě na dalších 2 stranách, vzhledem k nezajímavému obsahu rozhovoru jsem nepřekládal.](#)

Udobření poutníci stoupali po úzké, zarostlé cestičce, která se klikatě vinula ke klášterní budově, až stanuli před branou, těžce oddechující. Obrátili obdivné pohledy na údolí pod nimi a zatáhli za zvonek u brány. Trvalo dost dlouho, než uslyšeli pomalé šouravé kroky pátera vrátného, takže měli čas pozorovat krásnou přírodu v okolí, která zářila v plné kráse pozdního léta. Konečně otevřel mnich s nedůvěřivým pohledem dveře u vrátnice a ptal se cizinců, co je přivádí. Jeho nepřátelský výraz obličeje ještě více ztvrdl, když se malíř ptal na důstojného otce převora. Vypadalo to, že vrátný nemá chuť poutníky vpustit dále, když ale uviděl, že Reimann vyndal několik dopisů, vpustil je dovnitř.

Již přicházel soumrak, zvon na vysoké věži svolával jasným hlasem k modlitbě. Vrátný nechal oba přátele čekat v křížové chodbě a šel je ohlásit páterovi, opět však až po delší době.

„To nebylo příliš přátelské uvítání“, poznamenal Selig, „zdá se jako by nás tu neradi viděli a já se obávám, že jak tvému badatelskému nadšení po starých památkách, tak mé chuti poznávat malby starých mistrů může být konec“.

„Nech to být, už brzy budeme patřičně přijati“ utěšoval ho Weimann, „to zaručuje jméno toho, který mě dal ty doporučující dopisy“. A jeho domněnka se naplnila, vrátný se vrátil a uvedl cizince do refektáře. Ten byl osvětlen a zbožní otcové seděli s převorem u velice chutné hostiny. Přátelé byli přivítáni s velkou zdvořilostí a poté, co se převor z dopisů dozvěděl Weimannovo jméno a jeho povolání, byli vyzváni, aby se zúčastnili prostřené tabule. Několik bratří, kteří zpívali modlitby, ještě dorazilo a všechny židle byly zaplněny.

„Dnes slavíme církevní svátek“, ujal se páter Egydius slova, „proto najdete náš chudý stůl trochu bohatší nežli jindy!“ Při těch slovech naplnil cizincům poháry s výtečným maďarským vínem, čímž vyvrátil, to co právě řekl o jejich chudobě. Veselé a obstojné vtípkování oživilo okruh stolovníků, mnozí mniši se vyptávali, co nového ve světě, co v politice, ale jejich otázky také prozrazovaly více touhy po poznání nežli pouhou zvědavost.

S převorem zde bylo jen devět mnichů, většinou od pohledu starších mužů, ten nejmladší z nich mluvil velice málo. Zdálo se, že se u stolu věnuje vážným meditacím a do rozhovoru se přidal jen několika slovy. Ale přesto sledoval vše bedlivě a Selig zpozoroval, že jeho pronikavý pohled čím dál tím častěji ulpívá nejen na něm, ale i na jeho příteli. Selig si všiml, jak mladý mnich po chvíli rychle opustil prostřený stůl. Avšak poté byla oběma přátelům přidělena ložnice, ale dříve, nežli se tam odebrali, napadlo ho, že vidí na přítelově tváři vážný výraz a rozladěnost, což ale spojoval s bezstarostným popíjením pravého maďarského vína.

„Co ti chybí, Weimanne? Proč máš takový mrzutý výraz obličeje?“ ptal se s pochopením. „Přeci ti nenalili místo vína ocet, že se tváříš tak kysele?“ Odpovědí byl jen jeho těžký povzdech. „Prosím, můj nejlepší příteli, řekni mi, co tě tak rozladilo! Je ti špatně nebo se ti stalo něco nemilého?“ volal Selig. „Ne“, řekl Weimann stísněně, „ale honí se mi v hlavě vzpomínky, vzpomínky týkající se pohledu na mnicha, toho nejmladšího, který seděl na konci stolu a házel na nás střídavě ostré pohledy, které mne udivovaly a které ve mně vyvolávaly jedině přání – kéž bychom byli odtud daleko, opravdu hodně daleko!“

„No to jsem tedy zvědavý, vyprávěj dál“ žádal Selig svého přítele. „Já ti tedy všechno povím“ pokračoval Weimann tiše, „i když se přitom budu muset zmínit o věcech, na které nerad vzpomínám a kdy se chvěju při zmínce o nich“.

Přátelé se během krátkého hovoru odstrojili, Weimann sfoukl svíčku, a když ležel v posteli, vyprávěl šeptem svému příteli:

„Měl jsem bratra, na kterého jsem si s odporem vzpomněl při pohledu na tohoto mnicha. V nejčernějších myšlenkách bych ho charakterizoval již od mládí – zloba, záłudnost, lstivost a tvrdohlavost v prosazování si svého a množství napomínání, proseb a výhrůžek ho nedokázaly změnit. Našim rodičům způsobil množství nepříjemností. Nebylo snad žádné neřesti, se kterou by můj bratr již jako chlapec nezačal nebo se o ní alespoň nepokusil – proti mně, který se jako jeho starší bratr často snažil vést ho na lepší cestu, proti mně obracel svoji nenávisť a jeho zloba neznala žádných hranic. Více nežli jednou šel na mně s nožem a hrozil, že mne probodne, pokud si ho nebudu všímat. Smál se mi do obličeje, pokud jsem ho častoval výčitkami a prisuzoval mi jeho činy, aby mne pošpinil v očích sousedů a známých.“

Matka nám brzy zemřela a otec zcela vzdal myšlenky na výchovu nezdárného syna. Chtěl jsem se pokusit jako jediný o jeho výchovu. On ale měl v hlavě jiné myšlenky – otec měl u sebe obecní pokladnu a jednoho rána jí našel vypáčenou a vykradenou. Z krádeže byl obviněn můj otec a byl zatčen. Vše v našem domě bylo úředně zapečetěno, vše cenné zabaveno a můj bratr zmizel.

Náš ubohý otec tu hanbu, kterou mu způsobil jeho prokletý chlapec, vlastní syn, nepřežil. Zemřel ve vězení, a jak se mnozí domnívali, spáchal sebevraždu. Celé vyšetřování tím bylo zastaveno. Nikdy jsem potom neviděl a nic neslyšel o tom bídákovi. Mě samotnému se vynořovala v mysli každá událost, to mi můžeš věřit a dlouho mi trvalo, než jsem zase našel klid mysli. A dnes – tento mnich – se v hrubých rysech podobá mému bratrovi, jeho pohled je pohled mého bratra, děsil jsem se ho, ale nechci se ho na nic ptát, nechci nic vědět. Už aby bylo ráno, a my jsme opustili tento klášter, jen abych nemusel zase vidět ten obličej!“

Selig byl udiven touto otevřeností. Nikdy mu Weimann nenechal nahlédnout do jeho rodinných poměrů, nikdy to po něm také nežádal. Jejich přátelství vzniklo v jednom městě, kde se Selig vzdělával v umění a Weimann tu studoval práva. Dohromady je svedla náhoda, vzájemné sympatie se prohloubily a tak vznikl vzájemný vztah, který se později upevnil, a vzniklo mezi nimi opravdové přátelství. Čas je občas rozdělil, přesto si však pravidelně dopisovali až Selig vyslovil přání, navštívit přítele v Čechách a podniknout s ním cestu, na které se již nacházejí několik týdnů.

Selig se pokusil svého přítele uklidnit. „Stávají se občas takové věci, ale mnich seděl od tebe daleko, plameny svíček vrhaly stíny. Jak by se mohl tvůj bratr octnout, když tak zpustnul, jak říkáš, v domě zbožnosti a počestnosti? Pokud by to byl skutečně tvůj bratr“, pokračoval mladý malíř, ale Weimann ho přerušil a s hlubokým povzdechem mu odpověděl: „To bylo tak.“. Selig mu skočil do řeči: „jeden zloduch se dobrovolně nepodřídí více či méně přísnému omezení klášterního života, ale myslím, že nemusíš mít strach a mohl bys být klidný, co se týče jeho osudu“.

„Ne, ne, nemůžu se uklidnit, a buď prosím tiše“, vzdychal Weimann, a Selig zmlkl. Bylo mu sice mnoho věcí nejasných, ale netoužil po jejich objasnění. Dlouho ještě slyšel, jak se Weimann, stále vzdychaje, obrací neklidně v posteli a stalo se mu dokonce, že ho slyšel tiše vzlykat. Ale i přes myšlenky, které se mu stále honily v hlavě, Selig konečně usnul.

Začínalo ráno., Selig se probudil a viděl přítele sedět v posteli s hlavou schovanou v dlaních – jak se zdálo, v hlubokém zamyšlení. „Dobré jitro, přítel! Dobře sis odpočinul?“ „Dobré jitro, žalostně“, byla Weimannova odpověď. „Hrozně mě bolela hlava a zdály se mi strašlivé sny! „To to víno, to víno, dobrá duše“ žertoval Selig, „víno ti způsobilo ty bolesti hlavy, pij raději vodu nebo černou kávu!.“ „Ne, ne víno“ odporoval soudní zapisovatel, „ten mnich, prokletý mnich mi nejde pořád z hlavy. Viděl jsem ho ve stovkách podob, třesu se, když si na ty sny vzpomenu. Musíme si pospíšet, abychom již opustili ten klášter. Nechám tě jen prohlédnout si kostel, já se podívám do knihovny a potom již půjdeme pryč“.

„Jak si přeješ“, odpověděl Selig a oba šli do jídelny. Brzy uviděli pátera Egydia a několik mnichů, kteří se tvářili stejně srdečně jako včera. Po snídani jim nabídl páter Dezelin, že jim ukáže pozoruhodnosti kláštera – to byl ten mnich, ve kterém, jak si myslel, objevil Weimann podobu svého ztraceného bratra. A ta úzkost, která se ho včera zmocnila i ta bolest hlavy byla v kostelním chladu pryč a tak šel Selig sám s mladým mnichem na prohlídku.

Zasmušilý a beze slov kráčel páter Dezelin před malířem a tomu zůstával čas, aby mohl pozorovat zevnějšek mnicha. Ten byl malý, pevné postavy, chůze malými kroky byla rychlá, obličej byl kulatý, oči se blýskaly nevšedním ohněm, vlasy mnicha byly černé a rozčuchané. Odemkl klášterní kostel a Selig s ním vstoupil do svatostánku, který byl vyzdoben obrazy ze dřeva a kamene, s nástěnnými a stropními malbami, se starobylými prapory. Nakonec otevřel mnich konečně ústa a ukazoval, vysvětloval, ale všechno jen v krátkých útržkovitých větách. Pokaždé, když něco řekl, vrhl na Seliga pronikavý ostrý pohled, jako by mu chtěl vstoupit hluboko do jeho myšlenek. Přišli na kůr. „Vidíte to tam?“, řekl mnich a ukazoval do výšky. Selig se podíval a uviděl sedmnáct lebek, které visely v řadě jedna vedle druhé a poskytovaly děsivý pohled. Pod nimi visel černý cep. „Znáte

historii těchto lebek?“ optal se Dezelin a Selig zavrtěl hlavou. „To bylo v době, když nad touto zemí vládl strašný Žižka.“ vyprávěl páter, „a když také náš chudý klášter byl vystaven tvrdé zkoušce. Dříve ale než nepřátelský vztek zasáhl hněv boží a Žižka nechtěl nic zničit. Poslal sem vojáky s přísným zákazem plenit. Požadovali jen poklad, ale mniši v nesmyslném zaslepení odepřeli jakékoliv vydání, bojovníkům nadávali a proklínali je. Stěží potlačovaný vztek vojáků vypukl, mnichy ohavně zmučili, rozlomili dveře a strašně řádili. Naložili ukořistěné zlaté oltářní nádoby na vůz a dva vojáci předstoupili před vojevůdce. „Podívej, tady je toho tolik, jak jsi žádal, splnili jsme tvoje rozkazy, ale oni nás místo peněz jen proklínali, proto jsme museli použít násilí, abychom něco přinesli“. Žižkovy jiskřící oči se obrátily na válečníky a věštily smrt. Mávnul rukou a vojáci byli uvězněni, mávl podruhé a cenné drahé nádoby byly roztaveny. „Vy psi“, hřměl Žižkův hlas, „vy nesmíte rabovat! Vaše chuť po zlatu musí být ukojena!“ a nechal jim vlít roztavený kov do úst. „Strašné“, řekl třesoucí se Selig. „Jaká barbarská surovost, jaká tyranská pomsta!“ Mnich poslouchal malířovo rozhořčení nad jeho slovy a pokračoval. „Nyní obrátil Žižka svůj hněv proti nešťastným obyvatelům kláštera, zaútočil na ně jako rozzuřený lev, mniši hledali ochranu ve svatyni, on se však vlámal dovnitř a mlátil jednoho po druhém tímto cepem, který zde visí na věčnou památku. Šest jich zabil ihned, ostatní prosili, ale on neměl žádné slitování. Každým dalším úderem do hlavy ubil jednoho mnicha k smrti. „Vy jste mne a mé vojáky proklínali“, křičel rozhořčeně, „na moji holou hlavu jste přivolávali kletbu“ a oběť za obětí klesala k zemi. Již jich leželo 13 mrtvých, pět se jich schovalo za hlavní oltář, svíjeli se jako hadi ve smrtelném strachu, ale hlavní oltář jim neposkytoval žádný úkryt, tři padli mrtví k zemi, ten čtvrtý uchopil marně modlitební knihu, aby si kryl hlavu před smrtící zbraní, která tu visí. Jen jeden ještě zbýval, ten nejstarší. Schoval se za tento mariánský obraz, který ve svém slepém hněvu Žižka minul, hledal zde úkryt. Tu se však stal zázrak – Žižkova ruka umdlela, zbraň mu upadla, zatmělo se mu před očima a bezvládně padl do náruče vedle stojícího vojáka. Když se probрал, spěšně odešel ven. Těchto sedmáct mučedníků, jejichž hlavy zde vidíte, bylo později prohlášeno za svaté“.

Vypravěč zmlkl. Selig pozorně naslouchal, nyní se ale obrátil k páterovi „Jste již dlouho členem vašeho řádu?“ Mnich se na něj podíval pronikavým pohledem, jako by chtěl poznat smysl otázky. „Ne dlouho, přesto dost dlouho na to, abych znal pozoruhodnosti našeho kláštera a mohl je ukazovat“. Takovou vyhybavou odpověď Selig nečekal a zeptal se znovu: „Zanechal jste ve světě nějaké sourozence? Nebyl váš přechod ze světského do duchovního světa těžký?“ Hořký úsměv jako vzpomínka na hluboké utrpení se objevil na mnichově tváři. „Nemám žádné sourozence a světem opovrhují. Tady vyjdeme z kostela“. Odemkl dveře a nechal jít Seliga, který nesl s nelibostí, jak zbytečné byly jeho otázky.

Jak vyšli z kostela, šlo okolo mladé selské děvče, které bylo cudně a citlivě oblečeno. Její vlasy, byly učesány s mnoha kudrnami a padaly na šíji. Na krku visel velký zlatý medailon. Obličej byl podobný madoně, sněhobílý, z namáhavého výstupu na kopec ležel na jejích tvářích nádech červeně, v rukou nesla modlitební knížku a poklekla se sklopenýma očima, když spatřila blížícího se pátera a špitla – Pochválen Pan Ježíš Kristus. „Až na věky“ odpověděl páter. „Ty se chceš ještě jednou vyzpovídat, Liduško, dnes ve svůj svatební den, to je zbožné a bohu milé“. „Promiňte, že vás opustím“, obrátil se k Seligovi. „To je mladá nevěsta z Červené Lhotky ([v originále Roth-Lhotka](#)) a musím jí vyzpovídat. Toto schodiště vede k refektáři“. Uklonil se a následoval děvče, které již vešlo do kostela a tam zůstalo klečet, modlíce se před oltářem.

Selig našel svého přítele již čekajícího v refektáři a oba s poděkováním ctihodnému převorovi Egydiovi opustili klášter St. Benigna a obrátili se k vesnici Červená Lhotka, ležící těsně na úpatí klášterní hory, aby si tam objednali malý kočár pro další cestu. Weimann dýchal volněji, když za sebou zanechali zeleně se tyčící brány a už se nevracel

k předchozím debatám, které tak tížily jeho přítele. Šli překrásnou krajinou před sebou a krásnou polohou kláštera na kopci za sebou.

Ve zpovědnici seděl páter Dezelin a vrhal plamenné pohledy na andělsky krásnou dívku před oltářem, čekaje, kdy se zvedne a přiblíží se k němu. Její rty se pohybovaly, její prsty nechávaly mechanicky padat korálky na růženci jeden po druhém, ale to, co si tiše šeptala, nebyla modlitba. „Tak ta bude přeci brzy vlastnictvím mladého sedláka a moje přání nebudou vyslyšena?“ říkal si sám pro sebe.

Modlíci se dívka vstala. „Pojď, drahoušku pojď“ říkal si mnich pro sebe a chvěl se v očekávání - „pojď, chci se tebou kochat“. Liduška se s pokorou blížila, vstoupila do zpovědnice a začala tichým hlasem zpověď. „Jsi těžká hříšnice, má dcero“ začal mnich s pokryteckým výrazem, jakmile jí vyslechl „Tvoje srdce lpí zcela na pozemském životě a vidím, jak se okolo tebe stahují sítě zla. Máš ženicha, kterého věříš, že miluješ, ale tvoje láska není božská, je to jen hříšná láska, která je bohem zamítána. Jen pokud obrátíš navždy své myšlenky od pozemských na duchovní, budeš blahoslavená. Jsi krásná, Liduško, ale brzy bude tvoje krása vadnout, obětuješ se sama na oltář smyslné rozkoše. Nebo by ses raději nevdávala? Nezůstala bys raději svobodná? To bys určitě chtěla, ale jsi poslušná dcera, tvoje matka chtěla tuhle svatbu, ale ty ho nemáš ráda. Je to docela dobrý mládenec, ten Slawik Wolny ([tak je psáno v originále](#)), tvůj ženich, ale přesto měl na mysli udělat ti něco zlého. Víš, jak tě před třemi dny vedl do lesa a co by se bylo stalo, kdybych vás oba nepotkal? Ale vy oba jste děti hříchu. Pro nebeskou lásku bys měla obrátit své srdce a ty sama bys chtěla, není-liž pravda, ale chudáku Liduško, něco tě nutí stát se manželkou Slawika Wolného. Bdi a modli se, říká přísloví, abys neupadl v pokušení. Víš, co je to pokušení? Kdybych ti řekl: Liduško, jsi krásná jako anděl na nebi, miluji tě, Liduško, daleko více nežli tě má rád Wolny, a kdybych nebyl mnichem, oženil bych se s tebou, poněvadž tě tolik miluji. A kdybych vzal do ruky tvoji ruku, tvoji bílou, měkkou ruku, tak jak to dělám nyní, a hladil bych jí, a tiskl jí, a říkal ti – milá dobrá Liduško, jsem pro tebe dobrý, chceš mne? Také jsem úplně mladý, a byl bych lepší milovník nežli Wolny, který se ti vnucuje, bylo by to znepokojivé? Ne děvče, neboť já jsem služebník v kostele a mohu roztrhnout, co je svázané a je mi dána moc tě varovat před všemi hříchy. Myslíš, že by byl hřích, kdybychom se my dva milovali. Ne, říkám ti, to by nebyl žádný hřích, poněvadž stojí psáno: milujte se navzájem a také je psáno: miluj bližního svého jako sebe sama. No a vidíš, já jsem nyní tvůj bližní, musíš mne proto milovat pokud nechceš spáchat hřích proti písmu svatému. Ty se třeseš, Liduško, buší ti srdíčko, to malé srdíčko. Ty se stydíš, ty mi nechceš říci, že mne také miluješ, jen buď prosím v klidu, neboj se, já to nikomu neprozradím, určitě ne. Chudáku děvče, je mi tě tak líto, tak mladá, tak krásná, tak dobrá a chceš se vdávat a ještě k tomu za hloupého kluka, který si neumí ochránit takovou perlu, která mu je předhozena. Ó moje dobrá, věrná, milovaná Liduško, věř, že na celém světě nemáš lepšího přítele nežli mne, ó připadáš mi jako moje ochránkyně, svatá Cecilie. Když tě vidím, chtěl bych před tebou padnout na zem, a jak bych líbal tvoje ruce, bylo by to jako bych líbal ruce mé světice a vroucně jí objímal tak jako tebe“.

Tak hovořil odmítaný mnich sladkými slovy k děvčeti, která celá se chvějící poslouchala jeho řeč a teď, když si mnich se zamilovaným pohledem skrze mříž zpovědnice přitáhl její ruku ke svým rtům, vyděšeně vyskočila a zvolala „Oh, vysoce vznešený pátère, co to děláte?“. „Nic špatného, anděli, buď klidná, uděluji ti rozhřešení“ byla jeho odpověď. „Nechte mně, pane pátère“ žadonila v slzách a její hlas byl nejistý a tichý. Její šátek se na prsou prudce zvedal, strach a stud měnily její tvář střídavě v barvy růže a lilie. „Nechte mne, pro boha a všechny svaté, musím domů“ volala. „No tak si jdi pryč ty bláhová, zaslepená“ volal páter Dezelin. „Jdi pryč!“ Mluvil nenávislně a sám se chvěl zlostí, že jeho řeč se úplně minula úspěchem. „Jdi pryč a mlč o všem, co jsem se s tebou modlil“ dodal,

„nebo tě zničí oheň věčného zatracení a ďáblové se s tebou budou radovat. Dávej pozor na svůj jazyk!“

Ubohé nevinné dítě opustilo nejistým krokem kostel, ve kterém jí popadl smrtelný strach, a šla pěšinou dolů do rodičovského domu. Páter Dezelin s ní mluvil často, ale nikdy neměla takový strach jako nyní. Ze začátku vůbec nerozuměla, co mnich po ní chce, ale po chvíli jí její vnitřní hlas šeptal, aby neposlouchala, co říká. Byla sice ještě velmi mladá, přesto však nejkrásnější dívka v Červené Lhotce. Mladý Slawik Wolny byl syn jejího souseda, se kterým si hrávala, když byli ještě dětmi a měla ho již tehdy velmi ráda. Dnes se měl stát jejím mužem. Je totiž zvykem ve vesnicích každé země, že zasnuby se konají ve večerních hodinách. Liduščin otec před několika roky zemřel, její matka byla dobrá, tichá a zbožná selka, tak zámožná jako žádný jiný soused v Červené Lhotce. A proto viděl starý Wenzel Wolny rád, že svému synovi tenhle vztah nezakázal a jednoho nedělního odpoledne navštívil, oblečený do svátečního kabátu, svoji sousedku aby vyprosil Lidušku pro svého syna. Oba dva dohodli zasnuby, aniž by se ptali dětí, ale Slawik i Liduška, když se to dozvěděli, měli obrovskou radost.

V tomto čase to bylo tak, že páter Dezelin vzplanul láskou k mladé selské nevěstě, ale dobrý anděl, ochránce dívky, jí ochránil. Mnich číhal na každý její krok, proto také to setkání v lese, kde se milenci procházeli. Stranou tam odpočíval se svým chlapcem slepý žebřák, slyšel kroky i hlasy a chlapec mu šeptal, co vidí. Tak vznikla píseň, kterou slyšeli cestující cizinci v Hořovicích.

V domě nevěsty vyčkávala matka s ženichem netrpělivě na návrat Lidušky z kostela a on se rozhodl, jít jí naproti. Když ušel kus cesty, spatřil jí a padli si okolo krku, ale její nenucené chování bylo pryč. Byla zcela omráčená z toho, co jí podlý mnich navrhoval. V jejích očích bylo zděšení, její tváře hořely jako by měla horečku a srdce prudce bilo. Nebyla schopná odpovídat na otázky svého chlapce, neboť co by měla říkat, vždyť mnichova slova si již přesně nepamatovala. Jen jeho poslední slova se jí vtiskla do paměti. Políbila matku a plakala a její tvář byla plná neuvěřitelného strachu. Postupně se ale uklidňovala, přišly kamarádky a známí, jejichž milá přítomnost a přátelské žertování a přípravy k cestě do kostela jí rozveselily. Blížil se večer, ženich přišel s otcem, který pak s Liduščinou matkou vytvořil pár, a všichni šli vzhůru ke kostelu, v němž musela proběhnout svatba, neboť v Červené Lhotce nebyl kostel.

Podle jednoho starého zvyku nesměli stát příbuzní během svatého obřadu v kostele. Slawik Wolny si vedl svoji znovu se chvějící nevěstu před oltář, jeho rodiče a Lidušky matka zůstali v předsálí, kde padli na kolena, aby si pro mladý pár vyprosili požehnání. Zapadající slunce zbarvilo mraky červenými skvrnami a jejich ohnivý odlesk padal skrz vysoká půdní okna do potměného svatostánku.

V něm panovalo ponuré dusno, vyplněné vůní kadidla. U oltáře stál páter Dezelin a mluvil ke svatebnímu páru, poté co pronesl obvyklou modlitbu“ V bolestech budeš rodit děti a v potu své tváře musíš jíst chléb! Vidíš, to je ta kletba, kterou vyslovil Pán nad celým hříšným lidským pokolením. Všimni si dítěte, jak je bezmocné, když vypadne z matčina klína, pozoruj starce, jak se o holi pomalu plíží, celý roztřesený, jako chatrný červ tu stojí před vašimi očima. A to, co je mezi dětstvím a stářím, co to je? Život plný dřiny, chudoby, nemocí, starostí, bídy, námahy a soužení. Kvůli jednomu člověku přišel na svět hřích a každý manželský svazek je uzavřen jen proto, aby následoval starého Adama, přitom se rozmnožoval a napodoboval starý hřích!

Když se v bolestech narodí dítě, je to radost a krása, víte, jestli zůstane živé, víte, jestli z něj nebude zloděj nebo vrah? Víte, jestli ono samo na vás nevztáhne ruce, bude vás tlouci, týrat nebo vás dokonce nezabije? Ať moje oči nemusí vidět vaše trápení, ať moje modlitba dosáhne toho, aby od vás odvrátila prokletí, které dřímá v každém dítěti. Ó,

manželství je těžké vězení a těsné pouto. Ještě to pocítíte, proto se připravte na těžké časy a neustále se modlete, abyste svými prosbami ke svatým dosáhli úlevy“.

S tímto a podobným fanatickým zápalem vykreslovala černá mnichova duše mladému páru budoucnost. Oba stáli vnitřně roztřesení, věřili v jeho řeč, věřili v boží hněv a ubohý Wolny tiskl ruku své nevěsty. S ďábelskou radostí sledoval páter Dezelin, jak jeho slova trhají duše obou snoubenců, jak se chvějí před hrůzami budoucnosti, ale nebyl v něm žádný soucit, planoucí pomstychtivost naplňovala celou jeho povahu, chtěl jen zničit štěstí jejich lásky a půklud možno i štěstí jejich života.

„Mám vám líčit útrapy hříšníků v očištcí? Mám vás dovést k hlubinám věčného zatracení?“ pokračoval mnich. „To bych vás nemusel vést daleko, manželství je často víc nežli očistec, je jeskyní, trojnásobnou jeskyní. Vy si myslíte, že je to cesta posetá růžemi? Dávejte pozor, brzy ucítíte jejich trny. Ve dne v noci budete muset pracovat, aby u vás nezaklepala bída na dveře, v potu své tváře budete jíst váš chléb. Myslíte si, že si v noci odpočinete po celodenní námaze? Ne, přijdou starosti a usadí se vám pod polštáři a do uší vám budou stále znít žalozpěvy. Neboť nejen k požitkům vstupuje člověk do života, nýbrž k velké zkoušce, která přináší neštěstí, bídu a zoufalství!“

Dlouho ještě mnich běsnil ve svém náboženském a urážlivém řečnění ve jménu boha a nebylo ničeho, co by jej mohlo umlčet. Ženich, zcela popletený a omráčený ze všech těch příšerností, které slyšel, z toho hřmotného tónu otřesený, kterým páter mluvil, snad také stísněný vůní kadidla v kostele, to už déle nevydržel a vyřítit se z kostela, aby se pomodlil a nadýchal čerstvého vzduchu.

S bolestným láskyplným výkřikem „můj Slawiku Wolny“ se skácela smrtelně bledá Liduška k podlaze, když jako blesk vyrazil Dezelin za ženichem. Do kostela vrazily s jekotem ženy na pomoc omdlelé Lidušce, Wolného otec stál jako omráčený, celý vyděšený a chvějící se. Viděl syna spěchat okolo, viděl ho na dvacet kroků běžet ven, tam kde se zelenalo křoví a kde stála na skalním útesu stará jedle. Viděl jej tam padnout na kolena a spínat ruce k nebi, viděl pátera v jeho dlouhém kněžském hábitu, jak se na syna vrhnul, jak na něho znovu skočil, jako když ho pronásleduje zlý démon. Starý Wolny pozvedl vzhůru ruce, chtěl křičet „Pomoc, pomoc“, ale ze rtů mu nevyšel jediný zvuk. Teď uviděl, jak mnich dostihl jeho Wolného, jak ho popadl, jak s ním bojoval – nyní padl ten starý muž s výkřikem „Ježíš Maria“ na zem a mezitím obě plačící ženy nesly z kostela bezvládnou Lidušku

Cestovatelé – malíř Selig a soudní aktuár Weimann ještě neopustili tuto krásnou krajinu, podnikli z Červené Lhotky několik výletů a chtěli teprve příštího dne pokračovat ve své cestě. Ještě se chtěli podívat na jedno místo, které označil malíř jako nejkrásnější venkovský pohled. Nacházeli se na protější straně klášterní hory. Bylo krásné sváteční podvečerní ticho, zapadající slunce ozdobilo nebe a zemi nádhernou září. Louky vypadaly tak svěže, jako by zeleň vyrazila teprve před několika hodinami, listí křovin a stromů svítilo, skrz louky se jako had vinula v záhybech malé řeky Wotawy, rudými barvami protkávané mraky se zrcadlily v tiché hladině říčky. Tupé, pravidelné údery železných hamrů v Hořovicích se jednotvárně rozléhaly údolím. Teď ale ohlašovaly klášterní zvony večer a jejich čistý jasný zvuk se nesl jako hlas z nebeských výšin, pobožně vyzývající k modlitbám. Klášter se z této strany tyčil majestátně nad skalní stěnou, tajemně osvětlený sluncem a vypadal jako sluneční palác, obydlí blaženosti a svátosti.

Mladý malíř s potěšením sledoval, jak nedaleko od něj sedí jeho přítel s fráterem Sammlerem, který si k nim přisedl s plným břichem, a bavili se spolu, zatímco i malíř k nim občas prohodil několik slov, když si pořizoval skicu, aby si v paměti uchoval vzpomínku na nádherný pohled. Fráter Sammler byl ovšem nic víc a nic méně, než omezený, v lhostejnosti zešedivělý člověk, bez vůle, bez znalostí. Účelem jeho života nebylo nic jiného než být stále ve vesnicích, které patřily ke klášternímu majetku. Hlavně však

zajišťovat dávky pro klášter – vejce, máslo, sýry, klobásy, špek, šunku, obilí, mouku, slepice, husy, ovoce a podobné, které byly nutné pro obživu chudých mnichů. Ke cti frátera Sammlera je nutno říci, že svoji práci vykonával obzvláště pečlivě. Vyjmenovával a na prstech vypočítával Weimannovi těch padesát dva obcí a osad, které klášteru platily, a věděl přesně, jak daleko je jedna od druhé, okolo které kaple se do nich jde a jakou sumu odevzdávají, kterou musí ročně pro mše za chudé duše donést do kláštera. Dlouho by ještě mluvil, kdyby jej Selig nepřerušil otázkou: „Kdo postavil klášter? A jak dlouho tu stojí?“ Tu se fráter zarazil a odpověděl, jako by špatně slyšel: „Je to svatá Benigna, milý pane, svatá Benigna.“ „A kdo to byla svatá Benigna“, vyzvídal Selig dále, doufajíc, že klášterní bratr, když jej zažene svými otázkami do úzkých, buď sám odejde, nebo dá k dobru legendu o založení kláštera. Ale to se spletl, neboť fráter Sammler máchl křížem před sebe, obrátil se, aniž odpověděl a šeptal si „prokletý kacíř, drzý mladík, aby se na věky musel smažit jako svatý Vavřinec“.

Weimann se zamračeně díval dolů před sebe, slunce problesklo naposledy skrz zelené listí stromů, které zdobily kopec. Sammler snad již konečně přestal mluvit, když se z ní čehož nic v tichém večerním vzduchu ozval hlasitý pronikavý křik, který obrátil oči všech vzhůru. Naskytl se jim hrozný pohled, jak nějaký člověk padá dolů ze skály, z místa, kde stála stará jedle. Padal dolů na skalní výběžek, převalil se přes něj a padal zalitý krví dále. Kameny a štěrky s ním mrštily mezi dole stojící stromy, které skryly mrtvolu před zraky přihlížejících. Nad skálou poletovalo cosi bílého, jako bílý pták a blížilo se to k trojici, která ihned spěchala k místu, kde se jim poletující předmět ztratil z očí. Najednou přistálo Reimannovi něco na obličej – byl to kus štóly. „Ježíš Maria!“ Vykřikl fráter Sammler, který první upozoroval zkrvavenou mrtvolu: „všichni svatí, to je přeci Wolny, ten dobrý mládenec, který měl mít dnes svatbu! Ó dobrý Bože, tak mladá krev!“

Hluboce otřesení stáli oba přátelé. Slyšeli volající hlasy na hoře, křik a hluk, z čehož se mohli domnívat, že někdo v klášteře upozoroval to neštěstí. Fráter Sammler si vzal kus utržené štóly a pomalu stoupal nahoru ke klášteru, ze kterého už sem dolů spěchalo několik bratří – laiků. Sammler jim několika rychlými větami vše popsal, zatímco oba přátelé šli do Červené Lhotky. „Jen aby nebyla příčinou tohoto neštěstí nějaká ohavnost“, řekl Selig. „Toho bych se bál“ odpověděl Selig stísněně. „Ó Bože, čeho se člověk nedočká“.

„Chudák nevěsta, jak ji lituji“ pokračoval malíř, „viděl jsem jí dnes, její nebeský obličejík, tak zbožný a pokorný, chudé srdce, květ tvého štěstí byl zlomen asi hříšnou vražednou rukou“.

Rychleji nežli přátelé dorazila ta strašlivá zpráva do malé vesnice a všude se tísnily vyděšené udivené obličejí plné úžasu a soucitu. Mnozí běželi pryč, částečně ze zájmu, částečně ze zvědavosti, byl to zmatený divoký povyk, někteří volali, křičeli, ženy kvílely a také tady se ukazovaly jevy v lidech, neustále přemítat neštěstí, každý se vyptával po bližších podrobnostech této smutné a strašné události a přitom nikdo nebyl sto, podat nějaká podstatná sdělení.

Ale nová událost na sebe přitáhla pozornost množství lidí. Z kláštera dolů přicházel Wolného otec, nesl v náručí bledou Lidušku, její matka šla ztrápená za nimi a podpírala klesající hlavu svého nešťastného dítěte. Následovala Wolného matka, tisknouce si ruce a s potlačovaným výbuchem zoufalství. Skupina přátel a sousedů obklopil chudáky, s kterými převor kláštera a dva mniši šli do domu vdovy – to vše sledovali dva přátelé z okna prázdného hostince. „Ó, kéž bych byl tisíc mil odtud!“ mumlal si tiše Weimann sám pro sebe. Mezitím Selig již rovnal zavazadla, aby byl brzy ráno připraven. Venku se mezitím již setmělo a bylo slyšet hlasy, které volaly: teď přinášejí Wolného!“ Weimann civěl se zasmušilým pohledem skrz okenní tabulky a tu uviděl jednoho mnicha, jak kráčí rychlými kroky do výčepu. „Jen ne ke mně, jen ne ke mně“ šeptal polohlasně, ale páter již vstoupil

dovnitř, po letmém pozdravu se okamžitě obrátil k Weimannovi a řekl: „To neštěstí, které se zde přihodilo, je vám, vážený pane okresní soudní aktváře, již známo a pan převor se na vás obrací, neboť jste šťastnou náhodou zde a náš klášter nemá v kriminálních případech žádné vlastní soudní pravomoci“. „Copak je to kriminální případ?“, zeptal se rychle aktvář a roztrásl se. Mnich pokrčil rameny a pokračoval: „tak prosí a přeje si ctihodný pan převor, abyste byl té dobroty a dostavil se k němu, aby se vše zaprotokolovalo a aby náš chudý klášter s touto událostí neměl žádné další procesní těžkosti“.

Klášter St. Benigna ležel v okrese, u jehož hlavního soudu byl aktvář zaměstnán. „Přijdu brzy, vyřídíte mé pozdravení panu převorovi“ řekl tomuto poslovi, který se vzdálil. „Děsím se, děsím se“ zvolal prudce Weimann, mlátil rukama před obličejem a prošel několikrát rychlými kroky místnost. Selig ho udiveně pozoroval a věděl, že jeho chování nelze vysvětlit. „Klid, klid“ mumlal si zase Weimann „ať se stane, co se má stát“. Vzal si svůj klobouk a rychle opustil hostinec. Malíř potřásl hlavou, mnohé mu připadalo velice zvláštní poté, co slyšel včera od přítele. „Jen aby tahle cesta, na které mne z přátelství doprovází, nebyla pro něj důvodem zkažených dnů“ říkal si pro sebe tiše.

Aktvář mezitím došel k velmi, velmi smutné scéně. Nešťastná Liduška již procitla ze své mdloby, ale její psychické síly se zdály být ještě více omezeny. Se strnulým neúčastným pohledem si sedla na židli, před ní padla na kolena její, v slzách se rozplývající matka, všechna krásná slova byla marná, ubohé milé dítě k řeči nedonutila. „Moje dobrá Liduško, řekni alespoň jedno slovo“, žadonila. „Neslyšíš, Liduško? Mé dítě, ó mému srdci nejmilejší dítě, ty nemůžeš mluvit? Řekni přeci něco! Slyšíš mne? Ty mne nevidíš? Já jsem přeci tvoje matka. Prosím tě při svaté Panně Marii, při Boží a Kristově vůli, mluv přeci, řekni něco, Liduško! Mluv přeci!“ Ale její námaha byla marná a zoufale nařikajíc padla dolů vedle židle. Matka Wolného seděla na lavici u kamen, její obličej byl zahalený a neustále štkala. Starý Wenzel Wolny volal přidušeným hlasem jednu kletbu za druhou, a marně se ho snažili páter, jeho mniši a také přítomný rychtář, který byl zároveň hostinským, utišit.

„Vraťte mi mého syna zpět“ křičel, „mého Slawika, moji oporu ve stáří! Viděl jsem to, viděl jsem to na vlastní oči, jak ho ten prokletý knězour svrhl dolů! Proklínám, deset tisíckrát proklínám vraha mého syna!“ „Uklidněte se milý muži“ uklidňoval ho převor. „To tak není, tak to nemohlo být. Neviděl jste to dobře, nebudte takový, neste prosím to neštěstí jako Ježíš Kristus!“

„Zabili mého Wolného, mého dobrého milého Wolného“ nařikal dál nešťastný otec a ani v nejmenším nedal na převora. „Jaký je to ďábel ten mnich! Už nemohu žít v blaženosti, když ho shodil přímo před mýma očima. Ach Bože, ach Bože, a to jsi dopustil? Ó můj synu, ó můj synu, ó můj synu!“ Zbožného pátera Egydia znepokojovala slova, která ten muž ve své zoufalé bolesti vykřikoval, a měl dost důvodů k tomu, aby lidé jeho slova neslyšeli. Ta slova vyplňovala celý dům a u oken se tlačila hlava na hlavě zvědavé sebranky, jak se snažili zahlédnout něco ve světnici.

„Uklidněte se, jste křesťan, je to boží poslání“ začal ho převor znovu utěšovat, ale marně. „Ďáblovo poslání je to, s dovolením, pane převore“ kvílel sedlák, „prokletý, prokletý budiž váš páter Dezelin, prokletý buď váš klášter, který je stvořen k vraždám! Ó, nebyl bych křičel, kdyby můj syn zemřel na nějakou nemoc, ale tak – tak – tak být zavražděn, tak podlým způsobem! To volá do nebe o pomstu, a pokud nebude pomstěna nevinná krev, potom není v nebi žádný bůh, potom nejsou žádné svaté přímluvy, potom jsou Vaše modlitby jen bláznivými hrami a vaše vlastnictví kostela je komedie. Já už nechci být křesťanem, chci být Turkem nebo pohanem“.

Ve své otcovské bolesti šílící muž by byl své hanobení církve ještě více vystupňoval, kdyby ho nezmohlo neuvěřitelné utrpení a rozrušení, náhle se mu zlomil hlas a klesl bezvládně do náruče rychtáře. Teprve nyní se mohl dostat aktvář ke slovu, neboť byl

dosud jen přihlížejícím divákem. Převor byl potěšen, že ho tu uviděl. „Žalostná událost, pane aktváře“ volal k němu: „pomůžete, poradíte, co mám dělat? Tento člověk se zdá, že zleknutí ztratil rozum, obviňuje pátera, který měl oddat jeho syna, že ho svrhl ze skály, ale jak by to bylo možné? Jaké jsou to přeludy starého člověka?“

„Ctěný pane převore“ odpověděl Weimann, „poněvadž se dožadujete od mé osoby soudní pomoci, tak mi potom budete ve všem, co budu požadovat a co shledám za dobré, nápomocen. Nejdříve potřebuji dva spolehlivé muže jako svědky, které pan rychtář uvede do protokolu, a my budeme hledat. Zatím nařídte okamžité zatčení toho mnicha“. „Jak?“ volal udiveně převor, „chcete věřit nebo se jen domýšlet?“ „O mé víře nebo domněnkách tu není řeč, pane převore“, vpadl mu aktvář do mluvení, „činím vás odpovědným za osobu toho mnicha a беру si zde rychtáře jako svědka. Pokud pater unikne, bude za to zodpovědný klášter. Tento muž jej odvede, nechte ho strážit, pane rychtáři, ale přesto mu poskytněte veškeré pohodlí. Ženy nesmí z domu a vstoupit mohou jen jejich nejbližší příbuzní. Nějaký posel musí do Hořovic a přivede sem šest z tam umístěných vojáků, pokud klášterní páni nevydají mnicha dobrovolně“. Převor se třikrát pokřižoval a bručel si: „Bůh stůj při nás, to je nějaká přísná justice“ a oba mniši koukali strnule a hloupě na obklopující je strážce.

Rychtář se činil, staral se, aby bylo vše zařízeno podle Reimannových příkazů a brzy šel se svědky konat smutnou povinnost – ohledat mrtvolu, zatímco zbožní otcové spěchali ku klášteru. Liduška byla stále polomrtvá a obě nešťastné matky očekávaly společně noc plnou nevýslovného utrpení.

Selig marně vyčkával v hostinci na svůj povoz. Chyběla mu četba, kterou si vzal s sebou a usnul. Mohlo být 12 hodin, když se najednou probudil ze svého těžkého neklidného snu a zážitek ze snu tak silně zakořeněný, že si vůbec nemohl uvědomit, kde je. Místnost byla prostorná, přepychová, vyzdobená obrazy svatých na skle. Měsíc svítil dovnitř magickým jasem, bylo slyšet hluboké, úzkostné dýchání, cinkání skel ve skříni a v ní všelijakých nádob a do toho se ozvaly těžké, ale přesto tiché kroky. „Kdo je tu?“ zvolal konečně, napůl ještě spící, „je tu někdo v místnosti?“ „Já jsem tady“ odpověděl tichý hluboký hlas. „Kdo, kdo“ vykřikl Selig. „No já, vidíš nejspíš strašidlo“ opáčil mu Weimann, který si odložil kabát a povzbuzoval přítele, „jdi si konečně lehnout do postele“.

„Už spát nechci“ odpověděl Selig vzdychaje. „Honí se mi hlavou myšlenky, strašné myšlenky, celý se třesu z mých snů. Zdá se, jako bychom tu měli po tak šťastném a radostném začátku naší cesty najít nějaký zpáteční nepřátelský bod. Já bych se hned vrátil“. „Ale já tě už dál nemůžu, nesmím doprovázet“ odpověděl Aktvář. Totiž v současnosti je moje přítomnost při vyšetřování dnešního neštěstí naprosto nutná a nemůžu se vyhnout zahájení vyšetřování“.

„Dobrá, odjedu sám, i když mi to nebude dělat moc radostí“ opáčil malíř, „ale už toho nechme. Dobrou noc!“. Otočil se na druhou stranu a brzy zase usnul. Aktvář také uleh na lůžko a zdálo se, jako by ho chtěl bůh spánku také přikrýt svými křídly.

Byla hluboká noc, měsíc již nesvítil, Selig měl sen, jak dokončil krásný obraz a ten je vystavován. Množství lidí, mužů a žen, přicházelo a obdivovalo obraz. Všichni o něj prosili, byli nadšeni věrným zobrazením, měkkým a kvetoucím koloritem, správným a souměrným poměrem světla a stínů. Nějaký boháč přišel a koupil jej, položil na stůl množství kousků zlata, ale jak jej chtěl Selig vzít a zabalit, nepodařilo se mu to. V malé vzdálenosti se blížil muž v bídném oblečení, vousatý židovský obchodník, obraz vzal a schoval pod svůj kabát. Rozzlobený Selig za ním běžel, chytil jej za límec a křičel! „Pse, darebáku, to je můj obraz!“ „Co chcete? Ten je přeci můj, sám jsem jej maloval! Proč si vyskakujete? Proč děláte takový povyk?“ odpověděl žid, pevně svíraje obraz. Selig se na něj vrhnul, ale žid se mu vytrhl, běžel kus před ním, v běhu mu ukazoval obraz, smál se, vyplazoval proti němu svůj ohnivě červený jazyk a přitom stále volal: „Je přeci můj“. Ze všech sil ho Selig

ještě jednou dostihl, udeřil jej pěstí, ale ten se kryl obrazem jako štítem, a Selig prorazil do plátna velikou díru. Zděšený, když uviděl své dílo zničené, na něj tak prudce zapůsobil, že se probudil, přesto se mu zdálo, že stále slyší „Je můj. Lžeš ty bídáku, je můj, můj, můj, nic jsem ti neukradl. Je to tvoje dědictví? Lháři, všechno, všechno je moje“ a hlas pomalu přešel v nesrozumitelné mumlání.

Pomaloučku se malíř úplně probudil a musel uznat, že neslyšel nikoho jiného nežli Weimanna, jak mluví ze spaní. Zmocnila se jej hrůza, vnitřní hlas mu našeptával, že duše jeho přítele je něčím zatížena, něčím, co by rád zamlčel, kdyby mohl. Znovu ale uslyšel vzdychání a brzy nato trochu nezřetelná slova: „Já jsem byl tvůj ďábel? Já? Ty sám, ty, ty, ty! Vrahu našeho otce! Nestvůro! Ty mne chceš zahubit? Ty – pryč, pryč, pryč s tebou, do pekla s tebou, darebáku! Co ode mne chceš? Do vězení s tebou. Já nejsem vinen, nejsem vinen! Na šibenici s tebou, On to byl, také ty, Cecilie, proč mlčíš a obracíš se ode mne? Buď proklet, lháři, je to moje, vše je moje, nic nevydám, nic, nic, nic!“ Slova těžce snícího Seliga přešla opět do teskného sténání a chrčení, jako by jeho život vyprchával pod rukama vraha. Následoval hluboký povzdech a opět tvrdě usnul. Selig se oddal svým myšlenkám, nežli jej opět přemohl spánek.

Přišlo ráno, přátelé se připravovali na zpáteční cestu. Během snídani hlásil hostinský, že zpráva, kterou Weimann včera napsal, byla již před třemi hodinami předána jízdnímu poslovi k doručení na okresní soud a páter Dezelin je ve vězeňské cele a bez zvláštního příkazu pana převora z ní nesmí být puštěn. S účastí se informoval Selig o osudu ubohé Lidušky, rychtář pokrčil rameny a ukázal si na čelo. „Nemluví, nejl, nepláče, je úplně bez zájmu o cokoli, co se okolo ní děje, zůstane asi choromyslná“. „Ó bože, také tu, také tu má na svědomí“ vzdychal aktuár a s kamennou tváří se dlouho díval před sebe. „Já jsem hotov“ řekl malíř, který mezitím zaplatil hostinskému účet. Před vraty stál již lehký a pohodlný kočár se zapřaženým hnědákem. Weimann se zvedl, nastoupil, Selig ho následoval a rychlou jízdou odjžděli do královského okresního města Berouna.

Malíř Selig byl ve své domovině, jeho přítel mu slíbil, že napíše, aby mu podrobně popsal závěr této tragické události. Dopis ale nepřišel, Selig psal Reimannovi sám několik týdnů po svém návratu, ale marně očekával odpověď. Aktuár nepsal. Tak uběhl rok a Selig uvažoval sám o další cestě, ze které si tehdy přivezl skici, ale jiné pracovní povinnosti mu cestu neumožňovaly a také náčrty pohledů na klášter sv. Benigny zůstávaly dále v deskách. Tehdy se stalo, že jeden Seligův mecenáš, zároveň i milovník umění, zakoupil pro rozšíření své galerie více originálních maleb starých mistrů a obrátil se na mladého malíře, zda by odcestoval do Prahy, tam na místě ověřil jejich pravost a poté je zakoupil a přivezl. Selig tuto nabídku uvítal, přijal ji a bez váhání se začal připravovat na cestu. Nyní se mu jasně oživily vzpomínky na přítele, na jejich společnou cestu a na smutnou událost, na kterou již téměř zapomněl a těšil se, že přítele nenadále a snad příjemně překvapí. Odcestoval. V Rakovníku, malém městě, vzdáleném ani ne jeden den cesty od Prahy, musel Selig který jel kočárem, přenocovat. Vešel do hostince a přemýšlel, zda má jet nejdříve do Prahy, uskutečnit obchod a při zpáteční cestě navštívit přítelovo bydliště nebo raději ho nejdříve vyhledat, aby jej po hlavním městě doprovázel – když vstoupil hostinský. Jakmile na něj Selig pohlédl, zdálo se mu, že ho již jednou v životě na okamžik zahlédl.

„Váš uctivý služebník, můj pane“ začal hostinský „nemýlím-li se, měl jsem již čest vás vidět“. „Já si to také myslím“ odpověděl malíř, „ale kde to bylo? Počkejte – vzpomínám si – v nějaké vesnici – jak se jenom jmenovala?“ „V Červené Lhotce, můj pane“ doplnil hostinský. „Už to bude určitě rok, nebo ještě více. Necestoval jste tehdy s panem okresním soudcem, aktuárem Weimannem?“ Ano, správně, vy jste tam byl hostinským, ale kde jste se vzal tady?“ zeptal se Selig. „To byl už dlouho můj plán koupit si tady hostinec. Už jsem tady jeden rok. Co si bude přát jeho milost?“ „Co máte, ale nejdříve láhev maďarského

vína a potom si můžeme trochu povídat“. Hostinský se vzdálil. „Tak tady se dozvím všechno o té příhodě“ říkal si Selig sám pro sebe a posadil se k postrannímu stolu.

Netrvalo dlouho, tak mu to připadalo, objevilo se před ním víno a s ním hostinský, který si pokládal za svoji povinnost zabavit hosta, který byl ten večer jediným. „Ano, pan aktuár, jak to rychle uteklo“ začal rozhovor. „Jak to? Co je s ním? Snad ho potkám zdravého“ ptal se Selig. Plný údivu se na něj hostinský podíval. „Vy to nevíte? Přijíždíte asi z velké dálky, promiňte, že se tak ptám, můj pane“. „Docela daleko“ odpověděl usmívající se Selig. „Cestuji do Prahy a při té příležitosti chci navštívit svého starého přítele“.

Přátelský obličej hostinského nabyl při těchto slovech vážný a soucitný výraz. „Už ho nenajdete, můj pane, je mrtvý“. „Mrtvý“ opakoval vyděšený malíř, „mrtvý, říkáte?“ „Ano, je to smutný příběh, člověk ale nemůže nalézt nějaké souvislosti. Byli jste zrovna v Červené Lhotce, když se stalo to neštěstí. Po třetím výsledku pátera Dezelina se aktuár zastřelil“. „Zastřelil se?“ zvolal otřesený malíř a vzpomněl si na záhadné a pochmurné chování svého přítele. Díval se dlouho do země a potom řekl hostinskému: „Vyprávějte mi, moc prosím, co víte a jak se můj ubohý přítel dostal do konfliktu s tím mnichem“. „Nikdo vám nemůže podat přesnější zprávu nežli já“ řekl hostinský zastřeným hlasem a přisedl si blíže k Seligovi, „neboť jsem byl u prvního výsledku, ale bychom mohli povídání přerušit, pokud dovolíte, dokončili bychom jej nahoře ve vašem pokoji. Není to totiž pro každé ucho a já tady o tom nevyprávím nikomu. Ale vy jste cizinec, nebudete to nikde používat a navíc – vy mi rozumíte“. „Úplně, vždyť nás to vzájemně spojuje“, odvětil mladý malíř a zvedl se ze židle. Ze zpráv, které právě dostal, ho úplně přešla chuť na jídlo. I když nebyl Weimann nejoblíbenějším malířovým přítelem, přesto měl zemřelého rád, hlavně za jeho ochotu, neštěstí na Seliga hodně zapůsobilo a přitížilo mu, že se dočkal takového konce. Takové myšlenky zaměstnávaly Seliga, když šel nahoru do svého pokoje. Za chvíli k němu vstoupil hostinský nesoucí víno a posadil se. Co vyprávěl, bylo bez jakýchkoliv malířových otázek a bez nepodstatných podrobností.

Jakmile byli otec Wolného, Václav, jakož i páter Dezelin zajati, byli odděleně vyslechnuti. Sedlák vyprávěl, jak klečel během oddacího proslovu se svojí manželkou a Liduščinou matkou v předsálí kostela, když se z kostela nečekaně a překvapivě vyřítila Liduška s obličejem plným strachu a padla na něj. V této chvíli uslyšel kvílet ženy, všichni tři vyskočili a běželi do kostela, mezitím vyběhl z kostela páter a za ním Wolny, on se za oběma díval, Slawik padl u jedle na kolena, ale znovu vyskočil, když spatřil pátera. Tento, jakmile k němu doběhl, ho uchopil, chvíli s ním zápolil a nakonec ho strčil do propasti. Václav byl bezmocný strachem, přesto ale dobře viděl a vypověděl pravdu, na což políbil kříž.

Ne tak jednoduché bylo vyprávění mnicha, když byl vyzván, a aby celou příhodu pravdivě popsal. Se studeným, troufalým pohledem vstoupil do soudní síně, ne jako obžalovaný, ale jako by byl soudcem. Jeho planoucí oči si změřily přítomné, před okresním úředníkem padl jeho pohled na Weimanna a po strašně dlouhou minutu na něm zůstal, takže ten se na své židli neklidně pohnul, načež smějící se mnich začal s opovržením vyprávět, jak došlo k tomu, že Wolny vyběhl z kostela.

„Tohoto darebáka vyhnalo z domu božího zlé svědomí. Silou mé řeči jsem otřásl jeho zarputilým srdcem, v jeho tváři jsem četl strach, utekl ven. Chtěl jsem je přivést zpět zbožným napomenutím, jako věrný pastýř své ovečky, běžel jsem za ním, křičel jsem, prosil jsem, ale ďábel se usadil v jeho srdci, neslyšel můj úpěnlivý hlas, zřítíl se ze skály dolů, nemohl jsem jej už zachránit“.

„Zřítíl se dolů?“ ptal se soudce, „nedržel jste ho za šaty?“ „Ne, ne, nemohl jsem ho dohonit, zřítíl se dolů. U jedle jsem se naklonil dolů a modlil se za jeho duši. Ale to se stává, když rodiče trápí své děti. Ubohý dobrý Slawik se nechtěl ženit, chtěli mu násilím vnucovat nevěstu. Takové případy nátlaku můžeme najít často v minulosti. „Jak se to stalo, že jste

s ním podle vaší výpovědi nezápasil, když tento utržený kus štóly byl u nešťastníka nalezen?“ optal se soudce. Po této otázce mnich zblednul a zesinal ještě více, když před něj soudce kus štóly položil. „Co to má znamenat“ vykřikl a jeho oči se divoce roztékaly. „Nějaká větev mi štólu roztrhla, v tísní, jak jsem chtěl Wolného zachránit, jsem si nedával pozor“. Tak mnich pokračoval a odmítal jakékoliv obvinění. Nakonec se mu z úst vydalo divoké zaklení a strašná kletba, že se s ním jedná jako s nějakým zločincem. „Ne Wolného smrt mne přivedla před tento soud!“ křičel. „ Je to jen záminka jak mne držet svázaného v zajetí. Tady, tady sedí ten nejhříšnější člověk, jakého kdy nosila země“ volal a ukazoval na Weimanna. „On, nespokojený s ukradeným dědictvím po mém otci, nespokojený, že mne obklopily svaté zdi kláštera, ten by mě chtěl pohřbít v žaláři, chtěl by mne sprovodit ze světa!“ Soudní personál seděl celý ušaslý při tomto novém obratu ve věci, Weimann vyskočil, jeho rty se chvěly, jeho údy se třáslly, jeho obličej byl smrtelně bledý.

„Znáš mne, ničemo?“ hřměl mnich a jeho malá postava se zdála, jako by rostla, jeho obličej překrývaly řevavé uhlíky jeho zorniček. „Fantazírující pse, chtěl jsi sedět u soudu, kde mne vyslychají? Těšíš se na to, jak nade mnou zlomí hůl?“ Aktuár se nezmohl na jediné slovo, okresní správní úředník požádal mnicha, aby mlčel, ale ten mluvil dále: „Při svatém kříži! Jidáš Iškariotský byl lepší muž nežli ty, sprostáku, on zradil jen svého přítele, ta ale svého bratra! Kain byl lepší člověk nežli ty, on zabil svého bratra jednou ranou. Ty jsi mne udeřil tisíckrát, ty jsi zabil moji duši. Ty jsi mne, ty zlý, zavrhl, ty mi chceš dát cejch zla a ostudy! Ty jsi mne nechal zatknout a odtáhnout až sem, ty ničemo, jen aby ses pásl na mém ponížení. Chtěl bys mít radost z toho, když já, který přijal na vlastní kůži sedm vysvěcení, tu stojíš před světskými soudci jako vrah! Proklínám tě! Milionkrát tě proklínám. Hanebný lumpel!“ volal mnich na okresního úředníka hlasem, který přikazoval: „Napište to jednoduše. Obviňuji jej tímto ze lži, obviňuji ho z podvodu, obviňuji jej z křivého přisežnictví, obviňuji jej z úkladné vraždy! Podívejte, hodina pomsty udeřila, podívejte, sám si přivolal zkázu tím, že mne nechal zatknout!

Myslí si, že se vylže, myslí si, že nemám žádné svědky? Mám svědky, platné svědky, černé na bílém: rozumíš tomu, soudní osobo? Neuvážil jsi, Weimanne, že tvoje dopisy budou zbraní, kterou jsi sám na sebe vykoval? Ha, jak tu stojí, ten dobrý Jakub, kterému hodil Esaul jídlo z čochy do obličeje, jak se vybarvil! Mluv, mluv, bratrská láska, udělej mi tu laskavost, promluv, advokáte! Je tvůj prokletý, slizký, lhářský jazyk najednou unavený a ztuhlý, máš hubu zavřenou ďáblem?

„Soudní sluho, vyvedte pátera“ zvolal a zvonil zvonkem soudce. „Já jdu, já jdu“ křičel Dezelin. „Tak jak já jdu teď do vězení, tak určitě ty půjdeš do pekla, kde se připravuje ďábelská odměna.“ Aktuár byl na pokraji mdlob. Neměl žádných slov k mnichovým trýznivým slovům. Okresní rada přerušil sezení, jeho povinností bylo zajistit Weimanna. Ten obdržel čestnou celu ve svém pokoji a jeho místo vedoucího protokolu musel převzít jiný podřízený. Konaly se jen tajné výslechy a po druhém se aktuár zastřelil. Jaké byly zprávy o vztahu Weimanna a Dezelina, o tom nebylo a ani nesmělo býti vydáno žádné oficiální prohlášení. „A já vám povím, co vím“ řekl Seligovi hostinský.

Aktuár Weimann a páter Dezelin byli bratři. Jejich výchova nebyla pravděpodobně nejlepší, jejich rodiče žili v v bídě a nouzi. V obou chlapcích se předčasně vyvinulo vzájemné roztrpčení a krutost mysli a důsledkem toho bylo, že otec si zamiloval staršího a matka mladšího syna. Tím vzniklo mezi bratry neustálé napětí a trvale vedený domácí boj plný zloby, vzdoru, posměchu, škodolibosti a stále rostoucí nenávisti. Matka zemřela, ale s ní neodešel v otci a starším synovi odpor proti jejímu oblíbenci, který byl zbaven jejího zastání. Starší bratr se ho pokoušel podmanit, což v mysli mladšího vyvolávalo otevřený odpor proti bratrovu despotizmu. Z toho důvodu vznikaly denní hádky a skoro denní odpor k mladšímu synovi ze strany zaslepeného otce, který věřil jen svému miláčkovi, se kterým zacházel dobře. Tak do nebe volající nespravedlností byl mladší syn pokořován, v chlapci

zemřela poslední jiskra morálky, zdivočel hrozným způsobem, nic mu nebylo svaté a počestné, ctnost a mravnost mu byly prázdné pojmy, pílí a touhu po poznání neznal, a čím více se odkláněl od cesty práva, tím hlouběji vzrůstal bratrův hněv proti němu, tím více rostla otcova zaslepenost. Krutost a krutost byl prostředek, který zlomil mysl mladého zlosyna. Uvěznění, bičování, hlad, všechno se zkoušelo k jeho zkrocení, všechno marně. Otec ho poslal do výchovného ústavu, tam se choval tak dobře, byl pracovitý, přátelský a poslušný, až ho vychovatelé litovali a poslali jej zpět jako zcela polepšeného. Sotva překročil práh rodného domu, zapracoval znovu ve své zvrácené mysli a vrátil se do starých kolejí. S přibývajícemi léty přestával být při smyslech. Někdo by ho chtěl ještě polepšit, byla to pro něj ale příležitost k hlubšímu pádu. Byl ve věku, kdy v lidském srdci vykvétají pocity lásky jako blažený jarní květ, on žhnul láskou k sousedově dceři Cecilii, mladému, půvabnému děvčeti, jejíž probouzející se touha po lásce letěla ještě nevinně okolo jako bloudící vrkající holubice přes oceán a jakmile se vrátila do její hrudi, až začala vnímat sklony sousedova syna, který jí přinášel úctu. Láska jí přinášela sílu, jeho divoká mysl byla zcela vyměněná. Cecilie k němu začínala cítit stále více, jako by byl jiným mladíkem. To zpozoroval i on, přibližoval se k ní stále více a více. Ale to byla poslední naděje na zlepšení, brzy byl zase jako zběsilý a tvrdý, bezcitný otec ho nechal odvézt do blázince. Tam zůstal tři roky a nelidsky trpěl. Mezitím jeho starší bratr vystudoval, vrátil se domů a zasnoubil se s Cecilíí. Brzy nato byl on sám propuštěn z ústavu jako zcela vyléčený, byl zázrak, že ho tamní pobyt neučinil nevléčitelným. Stal se tichým, ale temné myšlenky okolo něj kroužily, jeho hrud' byla vroucí vulkán. Na starším bratrovi chtěl vylákat dědictví po Cecilii, která zemřela jako nevěsta. Brzy po její smrti byla městská pokladna, kterou otec spravoval, vykradena a on sám byl pohnán k odpovědnosti. Otcův majetek byl zapečetěn, neboť z loupeže byl podezřelý otec i syn. Ten poté, jak se zjistilo, odtrhl pečetě, vzal vše, co bylo cené a uprchl. Věděl, že tím potvrdil podezření, ale byl přeci na svobodě. Byl pronásledován zatykači, musel se jako divoké zvíře skrývat v lesích a v jeskyních. Beznaděj a zoufalství ho hnaly stále dokola, hlad a nahota ho odlidštily. Skučícího, když ryl prsty hlínu, ho našel jeden mnich ze svaté Benigny, vzal jej s sebou a tam jej ošetřil, dobře zaopatřil, vrátil mu již téměř ztracené lidství. Bylo by mu dobře, kdyby mohl ze své mysli vymazat vzpomínky. Později psal, aniž by jmenoval místo pobytu, svému bratrovi a požadoval na něm, když se dozvěděl o otcově smrti, aby se s ním rozdělil o dědictví. Tehdy psal bratrovi strašné výhružné dopisy.

„Jsi mrtvý“ odpověděl mu tehdy bratr, „ukaz se tedy, abych tě mohl předat nejvyššímu soudu do vězení. Ukradl sis svůj díl, co mám já, je moje, proklet buď každý fenik, který bych ti dal. Jsi vyděděn, otec tě proklel ve své poslední hodině. Jsi vrah!“

Takový byl vztah mezi bratry, tak nenávisť rozdělila jejich cesty. Starý otec Wolný byl brzy propuštěn. Páter Dezelin zůstal vězněn v žaláři, jeho další osud je zahalen hlubokou temnotou. Marně se ptal malíř po mniších z kláštera sv. Benigny, mluvilo se o tom, že otcové odešli do nějakého kláštera v Praze.

Celý rozechvělý poslouchal Selig hostinského vyprávění, děsil se poslouchat o člověku, který byl jeho přítelem. Brzy příštího dne odcestoval. Když si potom v Praze prohlížel pamětihodnosti, dostal se také do kláštera sv. Alžběty ([nynější nemocnice sv. Alžběty v Praze Na Slupi](#)). V zahradě se procházelo mnoho tam léčených nemocných. Nějaké tiše se procházející děvče, zasněné, bledé a odkvétající krásy, hodila na něj bolestný, nezapomenutelný pohled – byla to **Liduška!**

Překlad Zdeněk Kastner